

 COURSE DEVELOPMENT PROGRAM +
 financed by
 Austrian
 Development Cooperation

Programiranje za Internet

predavanja
 v.as.mr. Samir Lemeš
 slemes@mf.unze.ba

30. Planiranje i dizajn web prezentacije

- Profiliranje
- Planiranje dizajna
- Struktura sajta
- Slike i fontovi
- Navigacija
- Flash ili ne?
- Veličina dokumenata
- Web tehnologije

Profiliranje

- Prije svega, potrebno je definisati šta želite postići svojom pojavom na Internetu.
- Od razloga zbog kojeg ćete napraviti sajt zavisi sve što dolazi poslije: izbor tehnologije koju ćete koristiti u njegovoj izgradnji, izbor web hosting provajdera, pa na kraju i sam pojavni oblik, dizajn sajta.
- Stranice raznih namjena se razlikuju, kako u dizajnu, tako i u korištenim tehnologijama.
- To na kraju najviše utiče na konačnu cijenu.

Planiranje dizajna

- Svaki web sajt zasniva se na strukturi foldera, gdje svaki folder predstavlja jednu sekciju u koju se smještaju web stranice sa sadržajem. Veći sajtovi mogu imati puno sekcija, pa čak i podsekcije, što zavisi isključivo od količine ponuđenih informacija i dokumenata.
- Razmislite malo i skicirajte na papiru strukturu, odnosno podijelite informacije u logične cjeline - sekcije.
- Najbolje je pogledati strukturu postojećih sajtova slične namjene.

Planiranje dizajna

- Obično se dizajnira naslovna stranica i jedan šablon (template) za podstranice, u koje se potom ubacuju informacije i dokumenti.
- Zavisno od dizajna, šabloni podstranica mogu biti različiti.
- Dizajn treba da oslikava namjenu stranice, znači treba da ima odgovarajuću šemu boja, izbor tipografije (pisma i veličine), određenu upotrebu slika i sl.
- Po završetku ove faze, trebali bi na hard disku imati spremne digitalne dokumente (tekstove, slike i sl.) i jasnu strukturu sajta.
- Imate dakle sve preduslove da idete dalje - na konkretan razvoj u nekom od HTML alata.

Struktura sajta

- Svaki web sajt sastoji se od glavne (home) stranice i podstranica, a svake od njih sadrže pojedine bitne elemente.
- Na osnovnoj (home) stranici trebaju biti izdvojeni dijelovi informacija iz svake od sekcija, sa linkovima koji vode na odgovarajuće podstranice.
- Ne morate izdvojiti sve informacije, nego treba izabrati one koje su bitne, zavisno od namjene sajta.
- Osnovna stranica ne treba biti prenatrpana, jer će prevelika količina informacija, ali i linkova zbuniti posjetioca, pa možda ga čak i otjerati sa stranice.

Slike i fontovi

- Više slika znači duže učitavanje, pa zato oprez!
- Bez slika se ne može, inače bi sve izgledalo kao tehnički priručnik, a ne kao dizajnersko djelo.
- Osnovnu stranicu nemojte preopteretiti, jer se ona učitava prva, a duže čekanje zna nervirati.
- Ako koristite više većih slika, bolje je na jednoj stranici dati prikaz njihovih umanjenih verzija, a klikom na svaku od slika dajte posjetiocu mogućnost da pogleda veću verziju.
- Imajte u vidu i da neki posjetioci ne vole iskašćuće prozore (target="_blank").

Slike i fontovi

- Kako nijedan korisnik nema instalirane iste fontove, to se pri izradi web stranica moraju koristiti samo oni za koje ste sigurni da su prisutni na svakom računar.
- Ovo obično sužava izbor na Arial, Times New Roman, Verdana i Courier New.
- Naslove i neke detalje za koje vam treba neki egzotični font koji imate samo vi (i vaš prijatelj) prikazite kao slike.

Navigacija

- Pod navigacijom se podrazumijeva skup linkova, koji su u svakom trenutku prisutni i mogu odvesti na glavne dijelove sajta.
- Sa svake podstranice treba biti dostupna svaka druga sekcija i jasno naglašena mogućnost povratka na prethodnu ili osnovnu stranicu.
- Na svakoj stranici mora se nalaziti identična navigacija, koja će uvijek stajati na istom mjestu. Uvijek mora sadržavati linkove na ili sve ili glavne sekcije sajta.
- Korisnik uvijek mora biti u stanju pri prvom pogledu na stranicu znati koja je to stranica i na šta se odnosi.
- Ovo se najčešće radi drugačijim izgledom linka na navigaciji na željenu stranicu (koji više nije link).

Navigacija

- Navigacija se najčešće smješta u lijevu ili gornju stranu.
- Za veliki broj linkova preporučuje se smještanje navigacije u lijevu ivicu zbog puno više mjesta.
- Ako vam treba više sistema navigacije - jedan primarni za cijeli sajt i jedan sekundarni koji će biti prisutan samo na određenom skupu strana (jednoj rubrici), primarna navigacija se smješta uz gornju ivicu, a sekundarna (kontekstno zavisna) uz lijevu ivicu.
- Preporučljivo je da korištenjem neke tehnologije navigacija uvijek bude u jednoj datoteci koja će se uvijek prikazivati na stranici putem različitih tehnologija (server-side include, okviri, Jscript...)

Flash ili ne?

- Flash je tehnologija koja omogućava da sajt obogatite multimedijom: animacijama, zvukom i raznim drugim za oko lijepim efektima.
- Praktično, u Flash-u možete napraviti cijeli sajt ili samo pojedine dijelove.
- Za njegov prikaz u browseru posjetilac treba imati instaliran Flash dodatak. Ovo je sve manji problem, jer noviji browseri dolaze sa instaliranim dodatkom, a i veličina je stotinjak kB, pa se lako može kopirati s Interneta.
- Treba ga izbjegavati kod sajtova koji nude puno informacija, državnih sajtova i sl.
- Nasuprot tome, može odlično poslužiti za predstavljanje proizvoda, za lične sajtove koji trebaju ostaviti dojam na posjetioca i sl.

Veličina dokumenata

- Često se materijal za izradu web sajta dobije u Word ili Excel datotekama.
- Preporučljivo je pokrenuti naredbu Clean Up HTML Code (u Dreamweaver-u – ili neku evivalentnu) i nakon toga ručno prepraviti kod.
- Dosta često se dešava da željeni izgled ne možete postići bez brisanja nekog HTML taga, koji vaš program ne želi da obriše.
- Upravo zato svi vizuelni editori imaju u sebi editor koda, da bi vam ovaj zadatak olakšali.

Veličina dokumenata

- HTML dokumenti se prikazuju u prozoru web browsera, koji se iscrta na desktopu i zavisi od njegove veličine.
- Svaki korisnik koristi drugačiju radnu rezoluciju, pa stoga ne možete pretpostaviti kako će stranica izgledati u njegovom browseru.
- Prihvaćeno pravilo je da se stranice prave za pretpostavljenu najmanju korištenu rezoluciju, a ona iznosi 800x600.
- Praktično, širina tabele u kojoj je smješten sadržaj ne smije prelaziti 770 piksela.
- Ako hoćete da budete sigurni da se stranica ispravno prikazuje i na manjim rezolucijama, širina tabele treba biti prilagođena rezoluciji 640x480, odnosno ne smije prelaziti 600 piksela.

Veličina dokumenata

- Drugi pristup je korištenje tabele sa relativnom širinom, pri čemu se sadržaj prilagođava veličini prozora browsera.
- Oprezni trebate biti i kod izbora prave veličine fonta, jer ako izaberete premalen font, na većim rezolucijama može biti nečitak. Računajte i da će kompletna stranica izgledati manja na većim rezolucijama.
- Zbog svega ovoga se ne može dati neko generalno pravilo, već samo treba prilagoditi stranicu korisnicima kojima je namijenjena. Zato uvijek isprobajte sve.

Web tehnologije

- Pomoću okvira (frames) se u istom prozoru browsera mogu prikazati dvije ili više HTML datoteka, ali tako da zajedno čine jednu cjelinu.
- Okviri se najčešće koriste za navigaciju, pri čemu se u neki od njih smješta HTML dokumenti koji sadrži navigaciju: Tehnički - radi se o jednom HTML dokumentu u kojem je opisan način na koji je podijeljen prozor browsera, te pokazivač na druge HTML dokumente koji se učitavaju u svaki od okvira.
- Prednost okvira je što je navigacija cijelo vrijeme dostupna posjetiocu stranice (učitana je u jedan od okvira), a ako sadrži puno grafike, štedi se propusnost i dobija na brzini učitavanja.

Web tehnologije

- HTML slojevi (layers) nemaju nikakve sličnosti sa layerima iz Photoshop-a.
- Riječ je o okviru koji možemo smjestiti bilo gdje na stranici i kome možemo dati različita svojstva, a u njega staviti bilo koji sadržaj.
- Ovo omogućava dizajnerima veliku slobodu.
- Neki browseri uopšte ne prikazuju layere, neki ih nisu u stanju složiti kako je to zadano... Za neke stvari su neizbježni (padajući meniji, recimo), no nastojte da njihovu upotrebu svedete na minimum zbog problema sa kompatibilnosti.

Šta poslije?

- Web hosting (MS ili Linux)
- Izbor domene
- Prijavljivanje na pretraživače
- Meta tagovi
- Održavanje sajta (Contribute, CMS)